

JOGBIZTONSÁG AZ ELMÚLT 20 ÉV VÁMIGAZGATÁSI ELJÁRÁSÁBAN,
KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HATÓSÁG HATÁROZATÁNAK UTÓLAGOS MÓDOSÍTÁSÁRA

A rendszerváltáskori vámjog alapvető szabályait a vámjog szabályozásáról szóló 1966. évi 2. tvr., a vám- és pénzügyőrségről, valamint a vámjog szabályozásáról szóló 1966. évi 2. törvényerejű rendelet végrehajtásáról szóló 9/1966. (II. 5.) Korm. rendelet tartalmazta összesen csak 37 szakaszban. A vámjog részletes szabályait viszont a 39/1976. (XI. 10.) PM-KkM együttes rendeletben állapították meg, amely - az 1966. évi 2. tvr-tel együtt - számos módosítással 1996. április elsejéig volt hatályban.

1995. november 14-én az Országgyűlés elfogadta a vámjogról, a vámeljárásról valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvényt, amely végrehajtási rendeleteivel együtt 1996. április 1-én lépett hatályba. Hazánk a 2004. évi XXX. törvényben kihirdette az Európai Unió tagállamaival 2003. április 16-án megkötött csatlakozási szerződést, ennek következtében a csatlakozástól már a Közösség vámszabályait alkalmazzuk. A közösségi vámjog 1994 óta hatályban lévő (de természetesen közben többször módosított) szabályai 2008. június 24-én változtak meg lényegesen, mikor az Európai Parlament és a Tanács 450/2008. rendelete (2008. április 23.) a Közösségi Vámkódex létrehozásáról (Modernizált Vámkódex) részlegesen hatályba lépett¹.

Rövid dolgozatomban a vámigazgatási eljárásnak a közigazgatási eljárással való azon kapcsolódását szeretném bemutatni, mely a hatósági határozat hatóság általi utólagos módosításában, visszavonásában testesül meg. A határozat utólagos módosítása, jogalkalmazási szempontból „kényes” kérdésnek bizonyul. Hiszen ezzel a döntéssel a hatóság már egy korábban lezárt jogviszonyt változtat meg, mellyel egyéb már nem közigazgatási jogviszonyokat (kereskedelmi, gazdasági és/vagy egyéb magánjogi és közjogi viszonyokat) is akarva-akaratlanul érdemben befolyásol. Gondolhatunk itt arra az egyébként sajnos nem kivételesen előforduló helyzetre, amikor a vámhatóság egy általa meghozott határozatot, annak utólagos ellenőrzését követően (mondjuk a határozat meghozatalától számított három év múlva) módosít, és az ügyfelet (vámeljárásban az adóst) további jelentős összegű vámteher megfizetésére kötelezi.

Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I. 30.) AB határozatában értelmezte a jogállamiság és az abból levezetett jogbiztonság követelményét. E szerint „[a] jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam - s elsősorban a jogalkotó - kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.”(ABH 1992, 59, 65.).

Dolgozatom elsősorban a norma címzettjei szemszögéből vizsgálja a határozat módosításával kapcsolatos szabályozást, azt három korszakra osztva; így az 1996. április 1. előtti időszakra, az 1996. április 1. és 2004. május 1. közötti korszakra, továbbá a 2004. május 1-ét követő időszakra.

I. 1996. április 1. előtt

Az akkor hatályos szabályok szerint² a vámigazgatási eljárásban az államigazgatási eljárási törvény szabályai is alkalmazandók voltak. Így annak kérdésnek az eldöntése, hogy a vámhatóság korábbi

¹ A Modernizált Vámkódex 2008. június 24-től alkalmazandó, de a vállalkozókra csak 2009. június 24-től terjedhet ki személyi hatálya.

² 1966. évi 2. tvr 13. § (1) bekezdése szerint: Vámügyekben az (jogorvoslati) eljárásra az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1981. évi I. törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Megjegyezzük, hogy a helyes hivatkozás az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló és az 1981. évi I. törvénnyel módosított 1957. évi IV. törvény lett volna.

határozatát, milyen módon és feltételekkel módosíthatja (vonhatja vissza) nem okozhatott nehézséget. Az 1957. évi IV. tv. (a továbbiakban: Áe.) 61. §-a rögzítette melyek a módosítás, visszavonás feltételei. Így a 61. § (1) bekezdése szerint a közigazgatási szerv abban az esetben, ha megállapította, hogy a felettes szerv vagy bíróság által még el nem bírált határozata jogszabályt sértett, a határozatot módosíthatta vagy visszavonhatta. A (3) bekezdés szerint a határozat módosítására a közigazgatási szerv csak egy ízben, a határozat közlésétől számított egy éven belül volt jogosult. Az (5) bekezdés újabb korlátként a módosítás, visszavonás lehetőségét kizárta abban az esetben, ha ez jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene.

A vizsgált időszakban a vámhatóság gyakorlat, valamint a közigazgatási bíróságok ítéletei összhangban voltak egymással és a hatályos jogi szabályozással. Tehát a Legfelsőbb Bíróság ítéleteiben³ ha az úgynevezett ügyazonosság (személyi, tárgyi és ténybeli) fennállt, azaz a vámhatóság az utólagos ellenőrzés során nem állapított meg az eredetétől eltérő tényállást⁴, akkor a vámgazgatási eljárásban is alkalmazni kellett az Áe. 61. §-át.

Itt és ekkor tehát úgy tűnik, hogy a jogbiztonság szempontjából (legalábbis a „kiszámíthatóságot” és a „szerzett jogok védelmét” vizsgálva⁵) minden a legnagyobb rendben volt. Azonban elsősorban jogalkotói mulasztás miatt a fentebb hivatkozott vámjogszabályok mindegyike a megkövetelt alkotmányos jogalkotási rendbe, és ezzel 1990. június 25-től az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe is ütközött, ezért itt a jogbiztonság lényegesen súlyosabb hiánya mutatkozott, melyet Szigeti Péter is elemez kitűnő munkájában⁶. 1988. január 1-óta a 1987. évi XI. tv. 4. § c) pontja kimondja az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében és a 1992. évi XXXVIII. tv. (Áht.) 10. § (3) bekezdésében foglaltakkal⁷ viszonylag összhangban, hogy adó jellegű kötelezettségeket csak törvényben lehet előírni. Véleményem szerint az Áht. 10. § (2) bekezdésének a vizsgált időszakban hatályos tartalma szerint a vámok is adó jellegű kötelezettségnek minősültek, ezért a törvényi szabályozásnak kellett volna vámjogszabályok között megjelenni⁸. Nos, erre hét éven keresztül, egészen 1995. novemberéig nem került sor.

II. 1996. április 1. és 2004. május 1. között

A vámjogról, a vámeljárásról valamint a vámgazgatásról szóló 1995. évi C. törvény (Vámtörvény) 145. § (1) bekezdése és 147. § (1) bekezdése⁹ a vámgazgatási eljárásban a törvényben foglalt eltérésekkel alkalmazhatóvá tette az Áe. rendelkezéseit az elsőfokú és a másodfokú eljárásban is. Ezen törvény 147. § (2) és (3) bekezdéseiben - eltérően az Áe. 61. § (3) bekezdésében¹⁰ foglalt egy éves határidőtől - a

³ Például a BH1998.621 és BH1995. 125 számú döntései.

⁴ Például ha ugyanazokat az iratokat, okmányokat vizsgálta meg, mint az elsőfokú eljárásban.

⁵ Patyi András-Varga Zs. András: *Általános Közigazgatási Jog I.* Mandamus Publishing, Budapest, 2008. II. o.

⁶ Szigeti Péter: *A Magyar Köztársaság jogrendszerének állapota 1989-2006.* Akadémiai, Budapest, 2008. 146-149. o.

⁷ 1992. évi. XXXVI. tv. 10. § (3) bek: (3) Fizetési kötelezettséget előírni, a fizetésre kötelezettek körét, a fizetési kötelezettség mértékét, a kedvezmények, mentességek körét és mértékét, továbbá előlegfizetési kötelezettséget megállapítani - a díj kivételével - csak törvényben lehet.

⁸ Ezzel a felvetéssel kapcsolatban azonban az Alkotmánybíróság 58/1991. (XI. 8.) AB határozatában leszögezte, hogy a „Jat. hatálybalépéséig a megalkotásuk időpontjában jogforrástani szempontból nem alkotmányellenes, ám a későbbiek során alkotmányossági szempontból elégtelenné vált jogforrási szinten megalkotott jogszabályoknak kizárólag e formai alkotmányvétség címén történő megsemmisítésétől tartózkodik. „

A 37/1992. (VI. 10.) AB határozatában az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy: „Állandó gyakorlata szerint az Alkotmánybíróság nem állapítja meg a formai alkotmányellenességet és nem semmisíti meg a jogszabályt, ha törvényhozási tárgyat a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény [...] hatálybalépése előtti alacsonyabb szintű norma szabályoz.”

⁹Vámtörvény 145. § (1) A vámgazgatási eljárásban - ideértve a vámmal kiszabásra kerülő statisztikai illetékekkel és forgalmi adókkal kapcsolatos eljárást is - az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény rendelkezéseit az e törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

147. § (1) A vámtügyekben hozott határozatok ellen benyújtott jogorvoslatok elintézését a vámhatóság az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény rendelkezései szerint - az e törvényben meghatározott eltérésekkel - végzi.

¹⁰ Vámtörvény 147. § (2) A vámtügyekben hozott, bíróság által el nem bírált, jogsértő határozat a felettes szerv felügyeleti intézkedése keretében a 139. §-ban meghatározott elévülési határidőn belül megváltoztatható, megsemmisíthető, továbbá az ügyben új eljárás lefolytatása rendelhető el

megváltoztatásra, módosításra nyitva álló időszak, már az öt éves elévülési időre¹¹ változik. Ezekből a szabályokból az is kitűnik, hogy az utólagos ellenőrzés során a vámhatóság a határozatot, akár többször is megváltoztathatta¹². Az elévülési határidőre való hosszabbítás oka a törvény indokolásából nem derül ki, viszont az államot terhelő jogharmonizációs kötelezettség alapján ekkor már irányadó, de még kötelezően nem alkalmazandó Közösségi Vámkódex (a tanács 1992. október 12-i 2913/92/EGK rendelete) 9. cikke a határozat módosításra vagy visszavonására nem ír elő külön időbeli korlátozást, így tehát itt is az elévülési idő lesz az abszolút korlát. Egyébként a határozat módosításával kapcsolatos más rendelkezés a Vámtörvényben nem található. A fenti szabályok következtében tehát vámügyekben kizárható a 61. § (3) bekezdésének alkalmazása, ezzel szemben nem találunk eltérő rendelkezést az Áe. 61. § (5) bekezdésében foglalt korlátozásra. Ennek következtében érdemi kérdésként vehető fel tehát, hogy a vizsgált időszakban lehetséges-e módosítani, visszavonni a vámhatározatot akkor, ha a változtatás jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sért vagy sértett volna?

Ennek a kérdésnek elméleti jelentőségén kívül, az ítélkezési gyakorlatban és ennek következtében a gazdasági viszonyokban az adott különös súlyt, hogy a vizsgált időszakban a vámhatóság egyre többször jutott arra a döntésre, hogy saját határozatát visszavonja vagy módosítja, úgy hogy az az ügyfél számára (sokkal) terhesebbé válik.

Példaként egy a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság előtti ügyet ismertetek.

A vámhatóság egy külkereskedelemmel foglalkozó gazdasági társaságnál utólagos ellenőrzés végzett, amelynek során azt állapította meg, hogy az ügyfél által importált áruk vámtarifaszámait a három évvel azelőtti vámeljárásokban helytelenül határozták meg, ezért a 37 eljárásban hozott elsőfokú határozatát a helyesnek vélt vámtarifaszámok szerint módosította és az ügyfelet az ezekhez az új vámtarifaszámokhoz rendelt magasabb vámtétellel kiszabott vám pótlólagos megfizetésére kötelezte mintegy 30.000.000,- Ft összegben. Az ügyfél sikertelen fellebbezése után a Győr-Moson-Sopron Megyei Bírósághoz fordult, kérve a véleménye szerint jogsértő módosító határozatok megsemmisítését.

A felperes különösen sérelmesnek tartotta, hogy az alperes nem minősítette jogellenesnek a módosító határozatokat annak ellenére, hogy az Áe. 61.§ (5) bekezdése a határozatok módosítását tiltja abban az esetben, ha a módosítás jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sértene. A módosító határozatokban elrendelt pótlólagos fizetési kötelezettség jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot sért, mert a felperes a tárgyi elsőfokú vámkezelések során mindig jóhiszeműen járt el, a vámhatóságot nem tévesztette meg, a kiszabott vámterhet maradéktalanul és határidőben megfizette, sőt tekintettel a kifizetett vámtéherre készítette el az értékesítésre behozott árukra vonatkozó árkalkulációit is, sőt az importált már tovább id adta. A Vámtörvény 80.§-a értelmében a belföldi forgalom számára kezelt áruval a az ország területén vámjogi szempontból szabadon lehet rendelkezni. A felperes a vámkezeléseket követően az általa importált áruk tekintetében szabad rendelkezési jogot szerzett és miután ezeket az árutat továbbértékesítette, ezzel rendelkezési jogát gyakorolta is. Az elsőfokú vámhatóság a vámkezelést kérő által csatolt számlák és iratok alapján már az első vámkezeléstől fogva tudatában volt annak, hogy melyek a vámkezelni kért áru tulajdonságai, emellett a Vámtörvény 46. §-a alapján módja és kötelessége lett volna a vámtarifaszám ellenőrzése céljából belső áruvizsgálatot tartani, vagy az áruból mintát vetetni és azt a vámlaboratóriumban megvizsgáltatni, mellyel azonban 37 esetből egyszer sem élt. A vámhatóság az elsőfokú eljárás során vámáru-nyilatkozatokban foglalt vámtarifaszámot alkalmazta és elfogadta. A vámhivatal módosító határozatait ugyanazon dokumentumok alapján hozta meg, mint amelyek már az eredeti vámeljárásokkor is rendelkezésére álltak, így az eredetitől eltérő új tényállás egyszer sem merült

(3) A vámtéherről szóló kötelezettséget tartalmazó határozat az utólagos ellenőrzés kivételével, csak egy ízben - a 139. §-ban meghatározott elévülési határidőn belül - módosítható.

¹¹ Vámtörvény 139. §

¹² Vámtörvény 147. § (5) A vámhivatalnak a saját határozata módosítására tett intézkedése nem zárja ki a határozat újabb módosítását, ha a vámfizetésre kötelezettől tartott utóellenőrzés megállapítása szerint a módosított határozat jogsértőnek minősül. Ilyen esetben a határozatnak az utóellenőrzés megállapításai szerinti módosítása megengedett, amely ellen a rendes jogorvoslattal lehet élni.

fel. A vámhatóság álláspontja szerint a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelme vámigazgatási eljárásban azért nem alkalmazható, mert összeegyeztethetetlen azzal a törvényi felhatalmazással, hogy a hatóság az utóellenőrzés során többször ellenőrizhet és módosíthat.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság K.22.011/1998/8 számú figyelmet érdemlő ítéletében megállapította, hogy a vámhatóság módosító határozati jogellenesek voltak, mert az ügyben az utólagos ellenőrzéskor fennállt az ügyazonosság, a hatóság ugyanazokat az okmányokat, nyilatkozatokat vizsgálta és az eredetihez képest új tényállás sem merült fel, ezért alkalmazandónak vélte az Áe. 61. § (5) bekezdésében meghatározott tilalmat. Az ítélet indokolása hivatkozik még a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. törvény módosításáról szóló 2000. évi XXXII. tv. 78. §-ával módosított Vámtörvény 147. §-ához fűzött kommentári magyarázatra is, mely szerint az „érdekséértő határozatokat” nem lehet visszavonni. Az ítélet szerint a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jog a vámigazgatásban is érvényesülő jogelv, melynek meglétét a jogbiztonság megköveteli. „E garanciális elv nem mellőzhető, ugyanis ennek hiányában a vámigazgatási eljárásban résztvevő jóhiszeműen eljáró felek az elévülési időig – öt évig – teljes bizonytalanságban lennének, az elévülési időn belül bármikor számíthatnának a határozat módosítására, ezzel egyidejűleg a vámteher utólagos megállapítására, vagy annak felemelésére.”

A fentivel teljesen megegyező tényállású ügyben a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság egy másik (K.20.047/2000/14. számú) ítéletében viszont azt döntést hozta, hogy a vámigazgatási eljárásban az Áe. 61. §-a nem alkalmazható, mert a Vámtörvény 145. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés következtében az Áe. csak mint mögöttes, másodlagos jogszabály jöhetne számításba, ott amikor a Vámtörvény nem rögzít az Áe-től eltérő szabályt, de a 147. §-ban pont az eltérő szabály található.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága viszont több lényegében azonos tényállású ügyben hozott döntésében, így az EBH2002. 709, EBH2001. 603 számon közzétett és a Kfv. IV.35.046/2001/4 számú ítéleteiben kifejtette, hogy a vámigazgatási eljárásban az Áe. rendelkezéseit csak a Vámtörvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. Ebből következően a Vámtörvény és az Áe. a lex speciális és a lex generális viszonyában állnak egymással, elsődlegesen a speciális jogszabály, azaz a Vámtörvény alkalmazandó. A Vámtörvény 147. §-ának (2) és (5) bekezdése a határozatok módosítása vonatkozásában az Áe. 61. § (5) bekezdésben rögzítettekől eltérő szabályozást tartalmaz, és a Vámtörvény 139. § c) pontjára is figyelemmel jogi lehetőség van arra, hogy a vámhatóság az öt éves elévülési határidőn belül a vámkezeléskor hozott határozatát módosítsa. A Legfelsőbb Bíróság szerint az Áe. 61. § (5) bekezdése a pénzügyi igazgatás részét képező vámigazgatásában nem érvényesül, így mint a módosítás korlátja sem alkalmazható.¹³ Ezzel tehát a Legfelsőbb Bíróság a vámeljárásban negálta az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogait, továbbá indokolatlanul teret adott a vámhatósági határozatok módosításainak, így maga sértette meg a jogbiztonság elvét.

III. 2004. május 1-től napjainkig

Magyarországnak az Európai Unióhoz való csatlakozásával vámügyekben új helyzet állt elő. A vámunio szabályai szerint¹⁴ hazánk kötelezően alkalmazza a Közösségi Vámkódexet illetve annak végrehajtási szabályait, azonban a Közösségi Vámkódex felhatalmazása alapján néhány kérdésben jogosult saját jogforrást is kibocsátani, melyek alapvetően a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvényben (a továbbiakban Vtv.) testetlnek meg. Dolgozatomat ezért a Közösségi Vámkódex 8-10. és 243-245. cikkeiben és Vtv. 60. §-ában foglalt szabályok elemzésével folytatom.

A Közösségi Vámkódex 8. cikke az érintett személynek kedvező határozat (pl: részletfizetés engedélyezése) megsemmisítésére ad felhatalmazást, feltéve hogy a tényállás helytelen vagy hiányos volt,

¹³ A Kfv. IV.35.046/2001/4 számú ítéletben olvasható.

¹⁴ Közösségi Vámkódex 2. cikk (1) bekezdés: Ha korlátozott földrajzi hatályú és gazdasági hatású nemzetközi egyezmények, illetve szokásjogi gyakorlat, vagy önálló közösségi intézkedések másként nem rendelkeznek, a Közösség vámterületén egységesen a Közösség vámjogszabályait kell alkalmazni.

és az ügyfél ezt tudta vagy valószínűleg tudnia kellett volna. További feltétel még, hogy a határozatot nem lehetett volna meghozni a helyes, vagy teljes tényállás alapján. Ezen cikkhez kapcsolódva a 9. cikk is csak az érintett személynek kedvező határozat módosításáról vagy visszavonásáról rendelkezik. A 10. cikk pedig tagállami hatáskörbe utalja a vámjogszabályokhoz nem kötődő okokból érvénytelenségéről vagy semmisségéről rendelkező határozatokat. A jogbiztonság vizsgálata szempontjából az imént ismertetett rendelkezések tehát csak azzal a nívummal szolgálhatnak, hogy a Közösségi Vámkódex az érintett személyre kedvező határozatok megsemmisítésre, visszavonására és módosítására biztosít lehetőséget, az egyéb az ügyfeleknek éppen nem kedvező határozatok¹⁵ módosításának vagy visszavonásának szabályait máshol kell keresnünk. A Közösségi Vámkódex a későbbiekben már nem rendelkezik a határozatok módosításáról vagy visszavonásáról, ebből arra következtethetünk, hogy miután ezek a döntések is határozati formában születnek, ezért a jogorvoslat szabályai között (Közösségi Vámkódex VIII. cím 243-246. cikk) találhatunk eligazítást. Ezek közül a 245. cikk a jogorvoslati eljárás végrehajtására szolgáló rendelkezéseket tagállami hatáskörbe sorolja, így jutunk el a Vtv. 60. §-ának vizsgálatához.

A 60. § (1) bekezdése szerint a vámhatóság határozatát a vámjogszabályokban meghatározott elévülési időn belül módosíthatja. A (2) bekezdés pedig a jóhiszeműség megítélésében visszautal a Közösségi Vámkódexre. A változások jól összevethetők a 2004. április 30-ig hatályos állapottal. Az elévülési idő a Közösségi Vámkódex 221. cikk (3) bekezdés szerint már csak három év, és nem találunk korlátozást a módosítás egyéb feltételeire (módosítások száma, stb.). Ismét kérdéssé válik, hogy az Áe. 61. §-a és 2005. november 1-től a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket) 114. §-a alkalmazható-e ezekben az ügyekben vagy sem. A Vtv. 2. § (5) bekezdése igenlő választ ad kérdésünkre: „Ha a közösségi vámjog, valamint e törvény - figyelembe véve az (1) bekezdésben foglaltakat - valamely kérdésben nem rendelkezik, vámigazgatási ügyekben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.)¹⁶ rendelkezéseit kell alkalmazni.” A válasz azonban az ügyfél szempontjából mégsem megnyugtató. Úgy tűnik ugyanis, hogy megismétlődik a 2004. április 30-ig fennállt helyzet, azaz a vámjogszabályok, csak a határozat módosításának, visszavonásának lehetőségét szabályozzák, annak korlátait nem. Így ismét a bíróságok feladata lesz, hogy a Ket. 114. §-ának alkalmazhatóságáról döntsenek. Sajnos a Legfelsőbb Bíróság idáig nem tett közzé ezzel kapcsolatos döntést. Bízhatunk azonban az Európai Bíróság következetes ítélkezési gyakorlatában, hiszen a jogbiztonság elve a közösségi jogrend részét képezi, ezért ezen elveket a közösségi intézményeknek és a magyar hatóságoknak is tiszteletben kell tartaniuk.¹⁷ A magyar jogalkotással szembeni elvárásunkat az Európai Bíróság következetes álláspontjával sommázzhatnánk: „a jogbiztonság és a személyek védelmének elvei megkövetelik a közösségi jog hatálya alá tartozó területeken, hogy a tagállamok jogszabályait egyértelműen fogalmazzák meg úgy, hogy az érintettek világosan és pontosan megérthessék jogukat és kötelezettségeiket, és lehetővé tegye a nemzeti bíróságok számára, hogy biztosítsák e jogok és kötelezettségek tiszteletben tartását.”¹⁸

Kissé árnyalja még a képet, hogy 2009. június 24-én a vállalkozókra vonatkozóan is hatályba lép a Modernizált Vámkódex (amennyiben végrehajtási rendeletei is elkészülnek), melynek 18. és 19. cikkei alapvetően ugyanazokat a szabályokat rögzítik, melyeket a Közösségi Vámkódex 8. és 9. cikkéből már megismertünk, ezért most is a jogorvoslatot kell megvizsgáljunk. A 23. cikkben azonban nem találunk kifejezett felhatalmazást arra, hogy a jogorvoslati eljárást a tagállamok szabályozhatják. Csak egy távoli utalást találunk a (4) bekezdésben, mely a tagállamok számára azt írja elő, hogy gondoskodjanak arról, hogy a jogorvoslati eljárás lehetővé tegye a vámhatóságok által hozott határozatok gyors megerősítését vagy kijavítását.

¹⁵ A vámok jellegéből következően a vámigazgatási eljárásban hozott legtöbb határozat nyilvánvalóan az ügyfélnek nem kedvező határozatnak minősíthető, hiszen vámot és egyéb kötelezettségeket írhatnak elő.

¹⁶ 2005. XI. 1. előtt természetesen itt az Áe. szerepelt.

¹⁷ Lásd többek között a C-376/02. sz. „Goed Wonen” ügyben 2005. április 26-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-3445. o.] 32. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, különös tekintettel a 74/74. sz., CNTA kontra Bizottság ügyben 1975. május 14-én hozott ítéletre [EBHT 1975., 533. o.]

¹⁸ C-257/86. sz. Európai Közösségek Bíróság v. Olasz Köztársaság ügyben 1988. június 21-én hozott ítélet 11. pontja.

Sajnos ezen dolgozat lezárásáig sem a Modernizált Vámkódex végrehajtási rendeletei, sem pedig a magyar végrehajtási szabályok nem készültek el, így csak abbéli reményünknek adhatunk hangot, hogy a magyarországi jogalkotás egyértelmű, kétségeket nem ébresztő szabályok megalkotásával az ügyfelek számára is megnyugtató módon meghatározza a határozat módosításnak, visszavonásának feltételeit, melyek között talán szerepel majd az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogának védelme is. Esetleg a jogalkalmazás ismeri fel a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelmének szükségességét, miként Földi András is véli: a jogalkalmazás során a törvények és a jogügyletek rendelkezései mellett a tételes jog által elismert „metajurisztikus” értékeket és normákat, elsősorban a jóhiszeműség és tisztesség elvét, a jóerkölcsbe ütköző magatartások tilalmát és a forgalmi szokásokat az igazságosság érvényesítése érdekében – a jogbiztonság releváns sérelme nélkül – alkalmazni kell¹⁹.

¹⁹ Földi András: *A jóhiszeműség és tisztesség elve*. Bibliotheca Iuridica, Budapest, 2001. 109. o.